

LITERATURA KE STARŠÍ DOBĚ BRONZOVÉ

Obecná

- BÁTORA, J. 2006: Štúdie ke komunikácii medzi strednou a východnou Európou v dobe bronzovej. Bratislava.
- MACHNIK, J. 1997: Frühbronzezeit Polens. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk.
- MARKOVÁ, K. 2009: Fajansa a jantár v staršej dobe bronzovej, ŠZ 45, 61-68.
- MEIER-ARENDET v. , W. (Hrsg.) 1992: Bronzezeit in Ungarn. Forschungen in Tell-Siedlungen an Donau und Theiss. Frankfurt am Mein.
- OLIVA, M. 2003: O nezanedbatelnosti neočakávaného: štipaná industrie starší doby bronzové na Moravě, Archeologické rozhledy 55/1, 10-46.
- PANKOWSKÁ, A. – DAŇHEL, M. – PEŠKA, J. 2013: Formal classification of settlement burials from Moravia (Czech Republic) dating to the Early Bronze Age. In: N. Müller-Scheeßel (Hrsg.). „Irreguläre“ Bestattungen in der Urgeschichte: Norm, Ritual, Strafe ...? Bonn, 251-264.
- PĚNIČKA, R. 2010: Domy mrtvých (pohřební nadzemní stavby na přelomu eneolitu a doby bronzové na Moravě). In: Hroby, pohřby a lidské pozůstatky na pravěkých a středověkých sídlištích. Hradec Králové, 13-20.
- STUHLÍK, S. 2005: Vztahy Moravy k jižním a jihovýchodním oblastem na počátku doby bronzové. In: Južné vplyvy a ich odraz v kultúrnom vývoji mladšieho praveku na strednom Dunaji. Bratislava, 19-41.
- STUHLÍK, S. 2010: Hromadné pohřby na sídlištích starší doby bronzové na Moravě. In: Hroby, pohřby a lidské pozůstatky na pravěkých a středověkých sídlištích. Hradec Králové, 80-92.
- TOČÍK, A. 1979: Výčapy-Opatovce a ďalšie pohrebiská zo staršej doby bronzovej na juhozápadnom Slovensku, MAS 1. Nitra.
- VACHŮT, P. 2005: Několik poznámek k vypovídací hodnotě dětských hrobů na nekropolích starší doby bronzové, SbFFBU. Řada archeologická (M) 52-53, č. 8-9, 89-99.
- VLADÁR, J. 1973b: Pohřebiská zo staršej doby bronzovej v Branči. Bratislava.

Protoúnětická a únětická kultura

Morava

- ČIŽMÁŘ, Z. 2005: Sídlíšní objekty s lidskými pohřby únětické kultury z Vážan nad Litavou, Pravěk NŘ 15, 233-247.
- ČIŽMÁŘ, Z. - SALAŠ, M. 2005: Rituální depozita v zásobních jamách únětické kultury z Hrádku (okr. Znojmo). Pravěk. Nová řada 15, 127-180.
- HORÁLKOVÁ-ENDEROVÁ, P. - ŠTROF, A. 2000: Pohřebiště a sídlíště kultury únětické ze Slavkova u Brna, okr. Vyškov, Pravěk - Supplementum 6, Brno, 9-91.
- KOVÁRNÍK, J. 2005: Trojité opevnění předklasické fáze lidu únětické kultury u Hrušovan nad Jevišovkou, okr. Znojmo, Pravěk NŘ 15/2005, 207-232.
- LORENCOVÁ, A. - BENEŠ, J. - PODBORSKÝ, V. 1987: Těšetice-Kyjovice III. Únětické pohřebiště v Těšeticích-Vinohradech, Brno.
- ONDRÁČEK, J. 1962: Únětické pohřebiště u Rebešovic na Moravě, Sborník ČSSA 2, 5-100.
- ONDRÁČEK, J. 1967: Moravská protoúnětická kultura, Slovenská archeológia 15/2, 389-428.
- PEŠKA, J. 2009: Protoúnětické pohřebiště z Pavlova. Olomouc.
- PEŠKA, J. 2012: Frühbronzezeitliche Gräberfelder von Hulín in Ostmähren (Tschechische Republik). In: Gräberlandschaften der Bronzezeit = Paysages funéraires de l'âge du Bronze. Darmstadt, 487-498.

- PODBORSKÝ, V. 1988: K problémům pohřebního ritu a druhotného otevírání hrobů lidu únětické kultury. In: Antropofagie a pohřební ritus doby bronzové, Materiály z pracovního setkání Brno, pavilon Anthropos 24.-25. 10. 1988. Brno, 71-90.
- SOSNA, D. 2009: Social Differentiation in the Late Copper Age and the Early Bronze Age in South Moravia (Czech Republic), BAR 1994.
- SALAŠ, M. 2000: Neobvyklá forma starounětického depozita na Cezavách u Blučiny (okr. Brno-venkov), Pravěk NŘ 9, 269-287.
- STUHLÍK, S. 1972: Sídliště únětické kultury na Moravě I, II, III, nepubl. disertační práce. Brno.
- STUHLÍK, S. 1980: Únětický hrob s bronzovou dýkou s litou rukojetí z Mušova, Archeologické rozhledy 32/4, 381-398.
- STUHLÍK, S. 1985: Výšinná sídliště únětické kultury na Moravě, Archeologia Interregionalis. Warszawa - Kraków, 129-142.
- STUHLÍK, S. 2000: Únětická kultura a epišňurový kulturní okruh na Moravě. In: Rydzewski, J. (ed.) 150 lat Muzeum Archeologicznego w Krakowie. Kraków, 281-296. **(také nitranská)**
- STUHLÍK, S. - STUHLÍKOVÁ, J. 1996: Pravěká pohřebiště v Moravské Nové Vsi - Hruškách, SAÚ AVČR v Brně 16/1. Brno.
- TIHELKA, K. 1953: Moravská únětická pohřebiště, Památky archeologické 44, 229-328.
- TIHELKA, K. 1965: Hort und Einzelfunde der Úněticer Kultur und das Věteřover Typus in Mähren, Fontes Archaeologicae Moravicae 4. Brno.

Čechy

- BARTELHEIM, M. 1998: Studien zur böhmischen Aunjetitzer Kultur - chronologische und chorologische Untersuchungen 1, 2 Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 46 Bonn.
- HÁJEK, L. 1950: Sekery „křtěnovského“ typu v Čechách a na Moravě. Pravěk 53 - 1947/48, 96-101 .
- HÁSEK, I. 1984: Obydli a sídliště v oblasti únětické kultury, Časopis Národního muzea v Praze 153/1, 1-27.
- DANIELISOVÁ, A. - LANGOVÁ, M. - KOČÁR, P. - KYSELÝ, R. - STRÁNSKÁ, P. – SŮVOVÁ, Z. – SVĚTLÍK, I 2013: Mohyla únětické kultury z Brandýsa nad Labem jako doklad ojedinělých pohřebních praktik starší doby bronzové. AR 65/1, 56-88.
- ERNÉE, M. 2012: Die räumliche Entwicklung des Gräberfeldes der Aunjetitzer Kultur Prag-Miškovice - Kontinuität oder Diskontinuität? In: Bérenger, D. - Bourgeois, J. - Talon, M. - Wirth, St. (Hrsg.), Gräberlandschaften der Bronzezeit - Paysages funéraires de l'âge du Bronze. Bodentalertümer Westfalens 51. Münster, 477-485.
- ERNÉE, M. 2012: Jantar v české únětické kultuře – k počátkům jantarové stezky, PA CIII, 71-172.
- ERNÉE, M. - MAJER, A. 2009: Uniformita, či rozmanitost pohřebního ritu? Interpretace výsledků fosfátové půdní analýzy na pohřebišti únětické kultury v Praze 9 – Miškovcích, Archeologické rozhledy LXI, 493–508.
- ERNÉE, M. - MÜLLER, J. - RASSMANN, K. 2012: Ausgrabung des frühbronzezeitlichen Gräberfeldes der Aunjetitzer Kultur von Prag-Miškovice. Auswertung und erste Ergebnisse der naturwissenschaftlichen Untersuchungen: 14C-Daten und Metallanalysen, Germania 87/2009, 355-410.
- MOUCHA, V. 1963: Die Periodisierung der Úněticer Kultur in Böhmen, Sborník ČSSA 3, 9-60.
- MOUCHA, V. 2005: Hortfunde der frühen Bronzezeit in Böhmen, Praha.

- PLEINEROVÁ, I. 1966-67: Únětická kultura v oblasti Krušných hor a jejím sousedství I-II, Památky archeologické 57-58, 339-458, 7-49.
RÝZNER, Č. 1880: Řadové hroby blíž Únětic, Památky archeologické XI, 289-308.

Slovensko

- BÁTORA, J. 2000: Das Gräberfeld von Jelšovce/Slowakei. Ein Beitrag zur Frühbronzezeit im nordwestlichen Karpatenbecken I, II. Prähistorische Archäologie in Südosteuropa 16/2. Kiel. **(také nitranská a maďarovská)**
MITÁŠ, V. 2004: K niektorým otázkam tzv. hurbanovského typu. SIA, 281-300.
MITÁŠ, V. 2013: Expanzia únětickej kultúry so zreteľom na nálezy z územia Slovenska. SIA 61/2, 203-321.
MARKOVÁ, K. 2009: Fajansa a jantár v staršej dobe bronzovej, ŠZ 45, 61-68.
NOVOTNÁ, M. - NOVOTNÝ, B. 1984: Der Hurbanovo-Typus. In: Kulturen der Frühbronzezeit des Karpatenbeckens und Nordbalkans. Belograd, 315ff.
TOČÍK, A. 1979: Výčapy-Opatovce a ďalšie pohrebiská zo staršej doby bronzovej na juhozápadnom Slovensku. MAS 1. Nitra
VLADÁR, J. 1973b: Pohrebiská zo staršej doby bronzovej v Branči. Bratislava.

Rakousko, Německo, Švýcarsko

- HINZ, M. 2009: Eine multivariate Analyse Aunjetitzer Fundgesellschaften
Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 173. Bonn.
KRAUSE, R. a kol. 1989: Zur absoluten Daten der frühen Bronzezeit, Germania 67, 421-442.
KRAUSE, R. 2003: Studien zur kupfer- und frühbronzezeitlichen Metallurgie zwischen Karpatenbecken und Ostsee Vorgeschichtliche Forschungen 24. Rahden/Westf.
LAUERMANN, E. 1995: Ein frühbronzezeitliches Gräberfeld aus Unterhautzenhal, NÖ. Stockerau.
LAUERMANN, E. 2003: Studien zur Aunjetitz-Kultur im nördlichen Niederösterreich. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 99. Bonn.
NEUGEBAUER, Ch. – NEUGEBAUER, J. W. 1997: Franzhausen. Das frühbronzezeitliche Gräberfeld I, Teil 1: Materialvorlage, (2 Bände), Fundberichte aus Österreich Materialhefte. Reihe A. Wien.
PRIMAS 1977: Untersuchungen zu den Bestattungssitten der ausgehenden Kupfer- und frühen Bronzezeit, Ber. RGK 58, 4-160.
SPATZIER, A. 2007: Studies on Chronology, Breakdown of the Grave and Structures of the Early Bronze Age Cemetery Franzhausen 1, Lower Austria. PZ 82/2, 215-47.
TRNKA, G. 1994: Frühbronzezeitliche Wehranlagen in Niederösterreich. In: Die Fragen der Bronzezeit, Zalai Múzeum 5.
WEWERKA, B. 1982: Ein frühbronzezeitliches Gräberfeld aus Zwingendorf, Niederösterreich, Wiener PZ 17, 131 ccf.
ZICH, B. 1996: Studien zur regionalen und chronologischen Gliederung der nördlichen Aunjetitzer Kultur, Vorgeschichtliche Forschungen 20, Berlin-New York.

Polsko

- KOWIAŃSKA-PIASZYKOWA, M. 2008: Cmentarzysko kurhanowe z wczesnej epoki brązu w Łękach Małych w Wielkopolsce. Z przedrukiem prac: T. Bartkowskiego, T. Gedyminowej, M. Godyckiego, J. Kostrzewskiego, K. Krysiaka, S. Kurnatowskiego, A. Lipińskiej, E. Naumowicz. Fontes Archaeologici Posnanienses 12. Poznań.
MÜLLER, J. - CZEBRESZUK, J. 2003: Bruszczewo – eine frühbronzezeitliche Siedlung mit Feuchtbodenerhaltung in Großpolen. Vorbericht zu den Ausgrabungen 1999–2001, Germania 81-2, 443-480.

SARNOWSKA, W. 1969, 1975: Kultura unietycka w Polsce 1, 2. Warszawa.

typ Chłopice-Veselé

KADRÓW, S. – PEŠKA, J. 1999: Älteste frühbronzezeitliche Siedlungen in Mähren und der Anfang des Epischurkeramischen Karpatenländischen Kulturkreises. In: J. Bátor/J. Peška (eds.), Aktuelle Probleme der Erforschung der Frühbronzezeit in Böhmen und Mähren und in der Slowakei. Nitra, 33–40.

Koštinská skupina

BÁTORA, J. 1981: Die Anfänge der Bronzezeit in der Slowakei, Slovenská archeológia 29, 7-16.

BÁTORA, J. 1998: Zur Problematik der Anfänge der Otomani-Kultur in der Ostslowakei, Východoslovenský pravek 5, 19-26.

Mierzanowická kultura

GÓRSKI, J. - JAROSZ, P. - TUNIA, K. – WILK, S. – WŁODARCZAK, P. 2013: New evidence on the absolute chronology of the early Mierzanowice culture in south-eastern Poland, From Copper to Bronze. Cultural and Social Transformations at the Turn of the 3rd/2nd Millennia B.C. in Central Europe, Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte Mitteleuropas 74, Langenweißbach, 105–118.

KADROW, S. – MACHNIK, J. 1997: Kultura mierzanowicka. Chronologia, taksonomia i rozwój przestrzenny (Kraków 1997).

MACHNIK, J. 1987: Kultury z przełomu eneolitu i epoki brązu w strefie Karpackiej, Prace komisiji archeologicznej. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź.

Nitranská kultura

BÁTORA, J. 1991: The reflection of economy and social structure in the cemeteries of Chłopice-Veselé and Nitra cultures, Slovenská archeológia 39, 91-142.

BENKOVSKY-PIVOVAROVÁ, Z. 1999: Zum Begriff Nitra-Gruppe bzw. - Kultur, Pravěk NŘ 1998/8, 141-150.

ONDRÁČEK, J. – ŠEBELA, L. 1985: Pohřebiště nitranské skupiny v Holešově, Studie Muzea Kroměřížska 85, Kroměříž.

BENKOVSKY-PIVOVAROVÁ, Z. 2002: Datovanie konca nitrianskej kultúry vo svetle rádiokarbonových dát z Jelšoviec, Pravěk NŘ 2001/11, 221-231.

ŠMEJDA, L. 2003: Hlavní osy variability pohřebního ritu na lokalitě z mladšího eneolitu a starší doby bronzové u Holešova, okr. Kroměříž In: Šmejda, L. - Vařeka, P. (eds.), Sedmdesát neustupných let. Plzeň, 179-198.

ŠMÍD, M. 2006: Pohřebiště nitranské kultury ze Slatinic, okres Olomouc, Slovenská archeológia 54, č.1, 1-32.

Hatvanská kultura

BENKOVSKY-PIVOVAROVÁ, Z. 1998-99: Zum Vorkommen von inkrustierten Krügen der Tokod-Art in den frühbronzezeitlichen Gräberfelder in Österreich und der Slowakei, Archaeologia Austriaca 82-83, 127-133.

MARKOVÁ, K. 2004: Poznámky k problémom birituality z aspektov staršej doby bronzovej na Slovensku, ŠZ 36, 309-319.

NEŠPOROVÁ, T. 1969: K problematike hatvanskej kultúry na Slovensku, Slovenská archeológia 17/2, 369ff.

OBEČNÁ LITERATURA K ZÁVĚRU STARŠÍ DOBY BRONZOVÉ

- VLADÁR, J. 1973: Osteuropäische und mediterrane Einflüsse im Gebiet der Slowakei während der Bronzezeit, *Slovenská archeológia* 21, 253-357.
- BARTONĚK, A. - VLADÁR, J. 1977: Zu den Beziehungen des ägäischen, balkanischen und karpatischen Raumes in der mittleren Bronzezeit und die kulturelle Ausstrahlung der ägäischen Schriften in die Nachbarländer, *Slovenská archeológia* 25, 371-432.
- LICHARDUS, J. - VLADÁR, J. 1996: Karpatenbecken - Sintašta - Mykene. Ein Beitrag zur Definition der Bronzezeit als Historischer Epoche, *Slovenská archeológia* 44/1, 25-93.

Věteřovská skupina

- BENKOVSKY-PIVOVAROVÁ, Z. 1995: Zur Verhältnis der Kulturgruppen Unterwölbling und Věteřov im Leichte der Grabfunde, *Archaeologia Austriaca* 79, 187-195.
- BENKOVSKY-PIVOVAROVÁ, Z. 2012: Zur Problematik der Věteřov-Kultur. *Pravěk NŘ* 20, 39-59.
- ČIŽMÁŘ, Z. - DOČKALOVÁ, M. - GREGEROVÁ, M. - KAZDOVÁ, E. - KOŠTUŠÍK, P. - MRÁZEK, I. - PROCHÁZKOVÁ, P. 1993: Unikátní nález hromadného pohřbu v sídlištní jámě ze starší doby bronzové v Těšeticích-Kyjovicích, okr. Znojmo, SbFFBU. Řada archeologicko-klasická E 38, 15-57.
- HNÍZDOVÁ, I. 1964: Otázka věteřovských tvarů v české únětické kultuře, *Památky archeologické* 16, 193-218.
- ONDRÁČEK, J. - STUHLÍKOVÁ, J. 1982: Věteřovské sídliště v Budkovicích. *Fontes Archaeologicae Moraviae*. Brno.
- ROŽNOVSKÝ, D. 2010: Pohřební ritus věteřovské skupiny na Znojemsku, *Acta Musei Moraviae - Scientiae Sociales* 95/1, 71-84.
- SPURNÝ, V. 1972: Sídliště starší a střední doby bronzové v Bezměrově, *Památky archeologické* 63, 180-248.
- STUHLÍK, S. 1992: Die Věteřov-Gruppe und die Entstehung der Hügelgräberkultur in Mähren, *Prähistorische Zeitschrift* 67/1, 15-42.
- STUHLÍK, S. 2006: Borotice. Mohylové pohřebiště z doby bronzové, *Spisy archeologického ústavu* 30. Brno.
- STUHLÍK, S. 2007: Pohřby v nádobách v době bronzové na Moravě, *Študijné zvesti Archeologického ústavu SAV* 42, 197-210.
- STUHLÍK, S. - STUHLÍKOVÁ, J. 2001: Věteřovský rondel v Šumicích. In: Podborský, V. (ed.), 50. let archeologických výzkumů Masarykovy univerzity na Znojemsku, 167-178.
- STUHLÍKOVÁ, J. 1987: Nové výzkumy sídlišť věteřovské skupiny na jižní Moravě, *Archeologické výzkumy* 38, 10-17, 107-108.
- STUHLÍKOVÁ, J. 1984: Problematika vzniku a vývoje věteřovské skupiny na Moravě, rkp. kand. disertace, Brno.
- STUHLÍKOVÁ, J. 1987: Problematika vzniku a vývoje věteřovské skupiny na Moravě, *PV* 1985, 101 – 105.
- TIHELKA, K. 1960: Moravský věteřovský typ, *PA* 51, 1960, 27 – 135.

Maďarovská kultura

- BÁRTÍK, J. 1999: Die Metallgiesserei der Maďarovce-Kultur. In: Batora, J. - Peška, J. (Hrsg.), *Aktuelle Probleme der Erforschung der Frühbronzezeit in Böhmen und Mähren und in der Slowakei*, *Archaeologica Slovaca Monographiae* 1. Nitra, 183-193.
- BENKOVSKY-PIVOVAROVÁ, Z. 1976: Zur Enddatierung des Kulturkreises Maďarovce-Věteřov-Böheimkirchen, *Germania* 54/2, 342-359.

- TOČÍK, A. 1964: Opevnená osada z doby bronzovej vo Veselom, ASF V. Bratislava.
TOČÍK, A. 1981a: Malé Kosihy. Osada zo staršej doby bronzovej. MAS IV. Nitra.
TOČÍK, A. 1981b: Nitriansky Hrádok-Zámeček. Bronzezeitliche befestigte Ansiedlung der Maďarovce-Kultur I, II MAS 3. Nitra.

Otomanská či füzesabonská kultura

- BÓNA, I. 1975: Die mittlere Bronzezeit Ungarns und ihre südöstliche Beziehungen. Budapest.
HÁJEK, L. 1961: Zur relativen Chronologie des Äneolithikums und der Bronzezeit in der Ostslowakei. In: Kommission für das Äneolithikum und die ältere Bronzezeit, Nitra 1958, 59-76.
OLEXA, L. 1987: Gräber von Metallgiessern in Nižná Myšľa, Archeologické rozhledy 39, 255-275.
OLEXA, L. 2003: Nižná Myšľa. Osada a pohrebisko z doby bronzovej. Monumenta Archaeologica Slovaciae 7. Košice.
OLEXA, L. –NOVÁČEK, T. 2013: Pohrebisko zo staršej doby bronzovej v Nižnej Myšli. Katalóg 1, Hroby 1-310. Nitra.
OLEXA, L. –NOVÁČEK, T. 2012: Praveké zlato z Nižnej Myšle. In: Václav Furmánek a doba bronzová: zborník k sedemdesiatym narodeninám. Nitra, 273-278.
SCHALK, E. 1992: Das Gräberfeld von Hernádkak. Studien zum Beginn der Frühbronzezeit im nordöstlichen Karpatenbecken, Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 9. Berlin.
ŠTEJNER, P. 2009: Keramický inventár otomansko-füzesabonského kultúrneho komplexu vo svetle nálezov z Barce I. Nitra.

Severopanonská inkrustovaná keramika

- DUŠEK, M. 1969: Bronzezeitliche Gräberfelder in der Südwestslowakei. Bratislava.
OŽDÁNI, O. 1993: Další hrob severopanonskej kultúry z Malej nad Hronom, Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 1993, 103-105.
KISS, V. 2012: Middle Bronze Age Encrusted Pottery in western Hungary, Varia Archaeologica Hungarica Vol. 27, Budapest.